

RESSENYES

ALDOMÀ, Ignasi (dir.) (2015)

L'actualitat del món rural: Els anys de la gran crisi a la Catalunya rural, 2008-2015

Lleida: Fundació del Món Rural, 106 p.

ISBN 978-84-608-2204-2

Els estudis rurals a Catalunya disposen, des de l'any 2009, d'una valuosa i rigorosa eina d'informació i anàlisi sobre la realitat del món rural català: l'Atles de la Nova Ruralitat, elaborat per la Fundació del Món Rural sota la direcció del geògraf Ignasi Aldomà. Sis anys després del seu naixement, l'Atles de la Nova Ruralitat ha estat reeditat el 2015 sota el nom de *L'actualitat del món rural*, per tal de reflectir de quina manera els intensos canvis socioeconòmics esdevinguts en els darrers anys (2008-2015) han impactat en la ruralitat catalana.

La nova edició supleix les mancances de l'Atles de la Nova Ruralitat de 2009, però no es tracta, en cap cas, d'una actualització completa dels seus continguts, sinó d'una posada al dia d'alguns mapes, gràfics, dades i comentaris que permeten realitzar una interessant comparació temporal de diferents estadístiques entre l'abans i el després del que a l'obra s'anomena «la gran crisi». Estructurat al voltant de set eixos temàtics (ruralitat, població, agroindústria, indústria i serveis, equipaments, dinàmiques territori-

als i desenvolupament rural), el nou atles ofereix 74 mapes i 18 gràfics actualitzats sobre múltiples estadístiques demogràfiques i socioeconòmiques rellevants per a l'estudi no només de la ruralitat, sinó també de la realitat territorial de Catalunya en general.

El món rural català, lluny de trobar-se en un estat de declivi irreversible i d'abandonament accelerat, es manté relativament constant en les seves dinàmiques socioeconòmiques i demogràfiques, en el context d'una transformació iniciada molt abans de la popular *crisi* de la darrera dècada. El món rural ja fa temps que no és, si ho ha estat mai, aquell territori singular i idíl·lic que es presentava com a contrapart del món urbà en una concepció dualista del territori i la societat que fa anys que no serveix per explicar la realitat catalana. L'agricultura ja no és l'activitat econòmica principal del món rural català, i els patrons de comportament sociocultural de la modernitat no són terreny exclusiu del món urbà. Les múltiples, diverses i pluridireccionals relacions entre el camp i la ciutat han

esborrat les fronteres entre dos mons aparentment dispars i ha ocasionat que, fet i fet, la vida als pobles i a pagès sigui pràcticament igual que a la ciutat. Aquests canvis no tenen a veure, en cap cas, amb el procés de crisi socioeconòmica de la darrera dècada, sinó que responen a les grans línies de transformació pròpies de la ruralitat occidental.

Evidentment, afirmar que la crisi socioeconòmica dels darrers anys no ha afectat el món rural en cap sentit seria negar una evidència, tal com ho seria, tanmateix, negar que sí que n'ha suportat millor els estralls en comparació amb el món urbà. Diversos factors expliquen aquesta resistència més elevada del món rural a la *crisi*, entre els quals destaquen la fortalesa, la innovació i l'adaptabilitat del sector agroindustrial, en especial de la porcicultura, la fruita i l'arboricultura mediterrània, o la consolidació i fins i tot el creixement d'activitats terciàries com ara el turisme rural, tal com ho evidència, per exemple, l'augment d'establiments d'agroturisme registrat entre les dues edicions de l'Atles.

D'altra banda, els anys de la *crisi* han coincidit amb un procés de desplegament territorial tecnològic que ha propiciat, entre d'altres, el retorn i la fixació, si no l'atracció, de la població al territori rural. En aquest sentit, les noves tecnologies de la informació han ajudat a superar part dels inconvenients tradicionals del món rural, associats amb l'aïllament i la dependència a la mobilitat. Això ha propiciat que les àrees rurals catalanes disposin avui de possibilitats econòmiques i socials creixents que han d'escurçar, encara més, les diferències i les distàncies entre el camp i la ciutat.

No obstant això, la realitat i el comportament del món rural català davant la *crisi* no és, ni de bon tros, homogeni i evidència com l'èxit o la supervivència més o menys paleses de les àrees rurals es troba més en relació amb les capacitats de les iniciatives dels particulars que no pas amb els esforços endegats des de les administracions públiques. A nivell general, els territoris rurals amb un estat de salut més bo són aquells que disposen d'una diversificació més àmplia de l'activitat econòmica i que no depenen, per tant, d'un sol sector, tal com ho corrobora la reeixida combinació entre agroindústria i turisme, una fórmula que, si bé és difícil d'extrapol·lar a la totalitat del territori, ha de contribuir, en els propers anys, a ajudar el món rural català a sobreviure.

La rellevància d'aquesta nova publicació s'evidència, d'una banda, per la consolidació, en els darrers anys, de l'Atles de la Nova Ruralitat com a font de consulta obligada per als estudis sobre el món rural català i, d'altra banda, per la constatació que la ruralitat a Catalunya continua sent una realitat que manté una gran importància territorial. I és que el món rural català, tot i el baix pes demogràfic que presenta en referència al conjunt de la població i malgrat els profunds canvis en l'estructura socioeconòmica, continua exercint una decisiva, i sovint oblidada, responsabilitat territorial sobre el conjunt del país.

Mireia Garcia i González

Universitat Autònoma de Barcelona

mireia.garcia.go@gmail.com

<http://dx.doi.org/10.5565/rev/dag.371>

